

Budeme umět využít poznatky o strategickém a územním plánování nabyté ve Velké Británii?

Do partnerského města Bridgwateru ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irsku se ve dnech 10. - 14. června 2013 vypravila delegace složená z členů vedení města Uherské Hradiště a jeho zaměstnanců. Cílem krátkodobé stáže byla výměna zkušeností, přístupů a postupů v oblasti strategického a územního plánování rozvoje měst a regionů.

Návštěva Bridgwateru, okresu Sedgemoor a hrabství Somerset tak završila sérii tří pracovních stáží v rámci projektu „Know-how zahraničních samospráv pro rozvoj Uherského Hradiště“, který v plné míře financuje Evropský sociální fond prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a radnice tak ze své kasy na tyto cesty nevydá ani korunu. Předchozí stáže proběhly v německém Mayenu a italském Privernu.

Program byl nabitý a jen nesnadno jej lze zhustit do článku rozumného rozsahu, pondělní přesun do Bridgwateru proto nemá smysl popisovat. V úterý ráno jsme byli přijati v Sedgmoore Council (úřad okresu Sedgemoor) pány Duncanem McGintym (vedoucím politickým představitelem okresu) a Kerry Rickardsem (tajemníkem okresního úřadu). V dopoledním bloku přednášek a prezentací jsme byli seznámeni s politickou organizací veřejné správy. Ta se oproti podmínkám ČR liší zejména v tom, že od roku 1972 byla drtivá většina klíčových pravomocí britskou vládou odňata obcím včetně okresních měst (!) a svěřena okresům, což má pro veškeré plánování (strategické, územní) velmi zajímavé konsekvence, o nichž se ještě zmíním. Odpolední blok přednášek byl věnován náplni práce odboru životního prostředí, zejména velmi specifickému vodnímu hospodářství a protipovodňovým opatřením, neboť zde je pravidelně zaplavována takřka 1/3 okresu (!). Vodním managementem se zde ostatně zabývají již celá staletí, protože značná část okresu leží pod úrovní moře a v 18. století si najali i experty z Nizozemí. Dalším místním specifíkem je eroze a dynamika mořského pobřeží obzvláště v souvislosti s výstavbou již třetího zde situovaného bloku jaderné elektrárny a nedávným událostem ve Fukušimě. Po velmi zběžné prohlídce města jsme strávili s několika zastupiteli okresu Sedgemoor a města Bridgwater příjemný společenský večer v tradiční venkovské hospůdce s archaickým, ještě analogovým kuželníkem.

Nejdůležitějšími postřehy dne byla zjištění, jak jsou rozděleny kompetence ve veřejné správě, což bylo klíčové pro pochopení navazujících výkladů, jak se ještě ukázalo později. Zarážející byl pragmatický přístup ke změně klimatu, popis nepředvídatelnosti počasí i zkušenost se souvisejícím jevem povodní, jímž je naopak sucho. Pragmatickým přístupem pak míním vybírání zvláštní jednorázové daně na opatření proti růstu mořské hladiny očekávanému k roku 2030. Pro ČR by srovnání přístupu k důsledkům změny klimatu vyznělo asi nelichotivě. Letmá procházka městem mne pak naplnila pocitem, že Uherské Hradiště při polovičním počtu obyvatel disponuje mnohem velkorysejšími veřejnými prostory náměstí, parků i kulturními institucemi, a že je to celkově výstavnější město; jde však o subjektivní dojem učiněný z opravdu letmé prohlídky města a tak může být dosti zavádějící.

Středeční program byl stejně nabitý jako předchozího dne. Dopolední přednáškový blok byl věnován zčásti ještě životnímu prostředí, zčásti dostupnému (sociálnímu) bydlení. Přijetí a pracovní oběd na radnici města Bridgwateru starostou města a jeho zastupiteli mělo zvláště melancholický nádech; vyslechli jsme, jak vnímají přesun kompetencí z obcí na okresy takřkajíc “z druhé strany“, kdy okresnímu městu zůstaly kompetence pouze v oblasti údržby veřejných

prostranství, některých kulturních institucí a velmi skromný rozpočet. Odpolední blok přednášek byl věnován nároky kladenými na okresní úřad v souvislosti s dopady výstavby třetího bloku jaderné elektrárny Hinkley Point. Podvečerní částí programu byla krátká návštěva pobřežního městečka Burnham on Sea, které nás uchvátilo spíše nezvyklými přírodními podmínkami.

Tohoto dne nás nejvíce zaujalo sociální bydlení, především fakt, že developeři mohou stavět sociální bydlení náhradou za placení daní a že toto bydlení je technicky řešeno v pasivním standardu, je integrováno s bydlením majority jako prevence vzniku ghatt a dbá se na prevenci vzniku bezdomovectví. V souvislosti s výstavbou jaderné elektrárny mne osobně ohromil úctyhodný výkon okresního úřadu Sedgemoor, který musel vyčíslit investorovi jaderné elektrárny škody a investice vyvolané její výstavbou, aby je tento mohl refundovat, přičemž dosáhl narovnání v investicích do infrastruktury ve výši takřka 100 milionů GBP (přístav, obchvaty obcí, apod.).

Ve čtvrtek jsme vyrazili do Tauntonu, hlavního města hrabství (odpovídá zhruba našemu kraji), kde jsme byli seznámeni s jeho hlavními kompetencemi – doprava, zdravotnictví, školství, těžba. Myslím, že od našich krajů se příliš neliší. Spíše mne zaujalo, že oborový strategický krajský dokument pro dopravu řeší i detaily jako přechody silnic pro dobytek. Následoval uvolněný pracovní oběd s politiky a úředníky okresu Sedgemoor a města Bridgwater, při kterém jsme mohli diskutovat otázky a problémy, na které předtím nebyl čas. Při odpoledním programu jsme pookřáli, neboť se zabýval jádrem našich oborů, totiž strategickým a územním plánováním. Mám-li to shrnout, základem všeho je ekonomická vize rozvoje regionu, jíž je vše ostatní podřízeno a od níž se vše ostatní odvíjí - doprava, bydlení, apod. Všechny klíčové kompetence politické, finanční a správní (územní plánování a rozvoj) přitom drží okres, který obcím víceméně diktuje. Proto úspěšně brání suburbanizaci a jejím negativním průvodním jevům. Musím uznat, že území se mi jevilo dobře a logicky uspořádané a klíčem k úspěchu je pravděpodobně právě ona dělba politických kompetencí, což odpovídá i úvahám tuzemských myslitelů, že v budoucnosti se plánování neobejde bez určité rozumné centralizace. Nedalo mi to nezeptat se odpovědných úředníků na to, co mne při nejrůznějších přejezdech zarazilo; krajinný ráz, nevidaná čistota krajiny nedegradovaná stožáry a vysílači všeho možného – ptal jsem se, zda je to regulací, či vžitou a sdílenou tradicí; prý obojím. Váží si své krajiny natolik, že vývod výkonu ze třetího bloku jaderné elektrárny míní položit do země, aby si nehyzdili venkov (!).

Podvečer byla věnován kultuře, neboť partnerství je nutno zakládat i na jiných než ryze odborných rovinách. Navštívili jsme Glastonbury, jež je jakýmsi mytickým středem Anglie spojeným s králem Artušem, Kamelotem a svatým Grálem. Místo lze čtenáři stručně přiblížit jen receptem na „koktejl Glastonbury“ z tuzemských surovin: vezměte asi tak tři Velehrady, přidejte nějaké to století stáří a vrhnete to všechno pod horu Říp. Místo šejkru použijte zemětřesení a husity, nakonec tam nastěhujte celý český underground. Jestli by v Glastonbury někdo opravdu skákal radostí, tak Egon Bondy.

Zbývající část večera se odehrála v podobně povzneseném duchu. Místem rozloučení s představiteli města Bridgwater byl totiž místní kulturní dům a zde si dovolím malý kulturně historický exkurs. V tomto domě se v roce 1947 konal 2. a poslední kongres CIAM, což bylo ve

Opatství v Glastonbury, muzeum: ptát se, jak souvisí tento výjev se strategickým plánováním, je možná docela dobrý začátek

20. letech avantgardní uskupení architektů a urbanistů Congress Internationeaux d' Architecture Moderne reagující na negativní urbanistické důsledky průmyslového živelného rozvoje v 19. století tzv. Athénskou Chartou, která ovlivnila urbanismus 20. století a jejímiž čelnými představiteli byli Le Corbusiére a další. Českým vyslancem při CIAM pak byl architekt a urbanista Bohuslav Fuchs, který realizoval některé funkcionalistické stavby i v Uherském Hradišti (Slovácké muzeum, budova spořitelny na Palackého náměstí, Městské lázně). Symboličtější zakončení nebylo možno si přát. V rámci dobré tradice byla stáž zakončena mezinárodním jam-session. Zastupitelé Bridgwateru projevili přání uslyšet originální slováckú písničku, další kulturně styčné body nalezeny v Beatles, písni Škoda lásky/Roll out the barrels a v koledách, kterým červen přeje obzvláště.

Pátek lze již popsat vcelku lakonicky: přesun do Bristolu, jiná radnice, jiná forma politického uspořádání, jiné měřítko problémů půlmilionového města, krátká prohlídka a odlet. Ale dvě věci se mi líbily: představitelé různých politických stran jako parta dobrých přátel a místní občanské sdružení pro architekturu a urbanismus se stoosmiletou tradicí i vlastním časopisem.

Odpovědět na otázku v titulku tedy nelze zcela jednoznačně. Některé problémy se Britům řeší snáze vlivem jiného politického uspořádání a pro jejich uplatnění v našich podmínkách schází opravdu účinné nástroje. Některá témata oproti tomu můžeme začít řešit i na místní úrovni, uznáme-li je za relevantní a snad se nám podaří strhnout i ostatní svým příkladem. Případné zájemce o bližší detaily však můžeme pozvat na podzimní konferenci, která se na dané téma uskuteční v Uherském Hradišti.

Závěrem mi ještě dovoluňte poděkovat panu Brianu Smedleymu, který pro nás na britské straně vše zorganizoval a přitom nás neúnavně a sveřepě převážel z místa na místo, kterýchžto chvílí zhusta využíval k dalším obohacujícím a podnětným výkladům o krajině a její historii, popřípadě jako zapálený opoziční zastupitel relativizoval obsah právě vyslechnutých přednášek a prezentací, čímž se našinec dostal do jakž takž reálného obrazu. Jemu patří můj osobní dík a věřím, že nejen můj.

Ing. Martin Ševčík